

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 stycznia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Plóciennik (przewodniczący)

SSN Kazimierz Klugiewicz (sprawozdawca)

SSN Piotr Mirek

Protokolant Klaudia Binienda

w sprawie **M. J.** ,
w przedmiocie wyroku łącznego
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu
w dniu 16 stycznia 2024 r.
skargi wniesionej przez prokuratora
na wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie
z dnia 13 września 2023 r., sygn. akt IX Ka 1007/23,
uchylający wyrok łączny Sądu Rejonowego w Pruszkowie
z dnia 5 czerwca 2023 r., sygn. akt II K 1920/22,
i przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania,
na podstawie art. 539e § 2 k.p.k.,

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania w
postępowaniu odwoławczym.**

UZASADNIENIE

M. J. został skazany prawomocnymi wyrokami:

I. Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi-Północ w Warszawie z dnia 9 września 2020 r. w sprawie o sygn. akt III K 527/20 za czyn z art. 244 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., popełniony w dniu 30.06.2020 r., na karę 5 miesięcy pozbawienia wolności oraz środek karny zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 5 lat, na poczet kary pozbawienia wolności zaliczono skazanemu okres rzeczywistego pozbawienia wolności od dnia 30.06.2020 r., godz. 21:50 do dnia 1.07.2020 r., godz. 15:00 oraz zasądzone koszty postępowania;

II. Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi-Północ w Warszawie z dnia 17 lutego 2022 r. w sprawie o sygn. akt III K 1237/21, za czyn z art. 244 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., popełniony w dniu 4.02.2020 r., na karę 1 roku i 10 miesięcy pozbawienia wolności oraz środek karny 2 lat zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych, oraz za czyn z art. 178a § 4 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., popełniony w dniu 29.02.2020 r. na karę 2 lat pozbawienia wolności oraz środek karny dożywotniego zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych, wobec skazanego orzeczono karę łączną 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności, orzeczono łączny dożywotni środek karny zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych, wobec oskarżonego orzeczono świadczenie pieniężne w wysokości 10000 zł, na poczet łącznej kary pozbawienia wolności zaliczono skazanemu okres rzeczywistego pozbawienia wolności w okresie w dniu 4.02.2020 r. od godz. 10:10 do 13:05 oraz zwolniono skazanego od kosztów postępowania;

III. Sądu Rejonowego w Pruszkowie z dnia 21 marca 2022 r. w sprawie o sygn. akt II K 48/22 za czyn z art. 291 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., popełniony w okresie od 16.11. do 18.11 2021 r. na karę 3 lat pozbawienia wolności oraz za czyn z art. 244 k.k., popełniony w dniu 18.11.2021 r. na karę 7 miesięcy pozbawienia wolności, wobec skazanego wymierzono karę łączną 3 lat i 1 miesiąca pozbawienia wolności, wobec skazanego orzeczono środek karny zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych na okres 6 lat, orzeczono przepadek korzyści majątkowej w wysokości 1000 zł, na poczet kary łącznej pozbawienia wolności zaliczono skazanemu okres rzeczywistego pozbawienia wolności od 18.11.2021 r. 18:40 do dnia 21.03.2022 r. do godz. 12:45, częściowo zasądzone od oskarżonego koszty postępowania.

Sąd Rejonowy w Pruszkowie wyrokiem łącznym z dnia 5 czerwca 2023 r., sygn. akt II K 1920/22, orzekł:

„I. na podstawie art. 85 k.k., art. 86 § 1 k.k., art. 90 § 2 kk i art. 569 § 1 k.p.k. uchyła karę łączną pozbawienia wolności oraz łączny środek karny zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych orzeczone wyrokiem opisanym w pkt. II sygn. akt III K 1237/22 i jednostkowe kary pozbawienia wolności oraz środki karne zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych wymierzone wyrokami opisanymi w punkcie I i II łączy i wymierza M. J. karę łączną 3 lat pozbawienia wolności oraz łączny środek karny dożywotniego zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych;

II. ustala, że w pozostałym zakresie poszczególne orzeczenia z wyroków podlegających łączeniu, a nie objęte niniejszym wyrokiem łącznym podlegają odrębnemu wykonaniu;

III. na poczet kary łącznej pozbawienia wolności zalicza skazanemu okres rzeczywistego pozbawienia wolności (...).”

Od tego wyroku apelację wniósł obrońca oskarżonego, który – podnosząc zarzuty rażącej niewspółmierności kary łącznej pozbawienia wolności oraz błędów w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia mających wpływ na jego treść – wniósł o połączenie kar orzeczonych wyrokami Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi — Północ w Warszawie z dnia 9 września 2020 r. (sygn. akt III K 527/20) oraz Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi - Północ w Warszawie z dnia 17 lutego 2022 r. (sygn. akt III K 1237/21) i w konsekwencji wymierzenie skazanemu kary łącznej w wymiarze 2 lat i 1 miesiąca pozbawienia wolności.

Sąd Okręgowy w Warszawie wyrokiem z dnia 13 września 2023 r., sygn. akt IX Ka 1007/23, uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu w Pruszkowie do ponownego rozpoznania.

Wyrok Sądu odwoławczego został zaskarżony przez prokuratora, który we wniesionej skardze sformułował zarzut naruszenia art. 437 § 2 k.p.k. poprzez uchylenie wyroku łącznego Sądu Rejonowego w Pruszkowie z dnia 5 czerwca 2023 r. sygn. akt II K 1920/22 i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do

ponownego rozpoznania na skutek błędnego uznania, że zachodzi podstawa do takiego rozstrzygnięcia określona w art. 437 § 2 zdanie drugie k.p.k. w postaci konieczności przeprowadzenia na nowo przewodu w całości. Wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje.

Skarga zasługuje na uwzględnienie, albowiem zasadnie wskazano w niej na obrazę art. 437 § 2 k.p.k.

W rozpoznawanej sprawie, Sąd odwoławczy wydał orzeczenie kasatoryjne, uznając, że zachodzi potrzeba przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego w całości (pkt 5.3.1 - 2.1. uzasadnienia wyroku Sądu *ad quem*). W tym kontekście warto przytoczyć pogląd zaprezentowany w orzecznictwie, zgodnie z którym: „przeprowadzenie przewodu na nowo w całości jest konieczne wówczas, gdy sposób przeprowadzenia dowodów przez sąd *a quo* dotknięty jest tego typu wadliwościami, że samo częściowe tylko uzupełnienie postępowania dowodowego przez dodatkowe przeprowadzenie dowodów przez instancję odwoławczą byłoby niewystraczające, a to właśnie z powodu uchybień w zakresie sposobu przeprowadzenia całego postępowania dowodowego przed sądem pierwszej instancji (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 listopada 2022 r., I KS 24/22, LEX nr 3555182; zob. też: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2023 r., I KS 35/22, LEX nr 3507383). Nie bez racji autor skargi przywołał tezę wyrażoną w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2019 r. (OSNKW 2019/6/31, LEX nr 2664394), w której stwierdzono, że „konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości, o której mowa w art. 437 § 2 zdanie drugie *in fine* k.p.k., jako powód uchylenia przez sąd odwoławczy zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, zachodzi wówczas, gdy orzekający sąd pierwszej instancji naruszył przepisy prawa procesowego, co skutkowało, w realiach sprawy, nierzetelnością prowadzonego postępowania sądowego, uzasadniającą potrzebę powtórzenia (przeprowadzenia na nowo) wszystkich czynności procesowych składających się na przewód sądowy w sądzie pierwszej instancji”.

W realiach niniejszej sprawy taka sytuacja nie wystąpiła. Wprawdzie Sąd odwoławczy dostrzegł, że Sąd pierwszej instancji wydał wyrok łączny, bazując jedynie na części akt dotyczących spraw, w których przed dniem 23 czerwca 2020 r. wydano wyroki skazujące wobec M.J. Nic jednak nie stało na przeszkodzie, aby pozyskać akta pozostałych spraw, a wówczas – dysponując już pełnym materiałem dowodowym – Sąd *ad quem* mógłby rzetelnie zweryfikować wyrok łączny Sądu *meriti* w kontekście przepisów intertemporalnych i w razie zaistnienia przesłanek do zmiany wyroku na korzyść skazanego wydać merytoryczne orzeczenie reformatoryjne. Wydanie wyroku kasatoryjnego w oparciu o przesłankę określoną w art. 437 § 2 k.p.k. zd. II *in fine* k.p.k. nie znajdowało natomiast podstaw w realiach procesowych niniejszej sprawy. Sąd Okręgowy w uzasadnieniu swojego orzeczenia wskazał wprost, że „stwierdził konieczność przeprowadzenia przewodu w całości, bowiem wyrok łączny wydany w niniejszej sprawie oparty został na niepełnym materiale dowodowym, niepozwalającym na ocenę w myśl art. 4 § 1 k.k., który reżim prawny byłby dla skazanego korzystniejszy. Niepełny materiał dowodowy nie pozwalał na ocenę, czy węzłem kary pozbawienia wolności zostały objęte wszystkie kary. Przy tej skali błędów przy procedowaniu przez Sąd I instancji, nie było możliwości reformacji wyroku, wszak nie jest rolą Sądu odwoławczego gromadzenie materiału dowodowego i badanie od podstaw warunków do wydania wyroku łącznego” (pkt 5.3.1-2.1).

W tym miejscu należy podkreślić, że orzekanie w przedmiocie wyroku łącznego opiera się zasadniczo na dowodach z akt spraw karnych, które bez trudu można wypożyczyć i przeanalizować. Natomiast wobec zmienionego w 2015 r. modelu postępowania apelacyjnego nie można zgodzić się ze stanowiskiem wyrażonym przez Sąd Okręgowy, że „nie jest rolą Sądu odwoławczego gromadzenie materiału dowodowego i badanie od podstaw warunków wydania wyroku łącznego”. Jak bowiem wskazuje się w orzecznictwie: „z uwagi na aktualne brzmienie art. 452 § 2 k.p.k. oraz treść art. 167 k.p.k. regułą jest obecnie prowadzenie uzupełniającego postępowania dowodowego przed sądem drugiej instancji i orzekanie reformatoryjne, zaś uchylenie wyroku sądu *meriti* w oparciu o przesłankę z art. 437 § 2 *in fine* k.p.k. powinno mieć miejsce jedynie w sytuacjach wyjątkowych, kiedy bez ponowienia wszystkich dowodów nie jest możliwe wydanie trafego rozstrzygnięcia” (*wyrok Sądu*

Najwyższego z dnia 20 grudnia 2018 r., IV KS 29/18, LEX nr 2626308).
„Obowiązkiem sądu odwoławczego jest uzupełnienie postępowania dowodowego w sytuacji, gdy dostrzega on braki w zakresie dotychczas przeprowadzonych dowodów, a jednocześnie jest to z jednej strony możliwe, a z drugiej, ma znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy” (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2021 r., V KK 512/19, LEX nr 3229402; zob. też: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2023 r., I KS 15/23, LEX nr 3571886).

W konsekwencji doszło do obrazy art. 437 § 2 k.p.k., co wobec braku innych przesłanek do wydania przez Sąd odwoławczy orzeczenia o charakterze kasatoryjnym, implikowało konieczność uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym Sądowi Okręgowemu w Warszawie. Sąd ten dokona ponownej, kompleksowej kontroli instancyjnej wyroku Sądu *meriti*, w zależności od potrzeby uzupełni materiał dowodowy, a następnie wyda rozstrzygnięcie zgodnie z art. 437 k.p.k.

Mając na uwadze powyższe rozważania, Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.

[J.J.]

[ał]